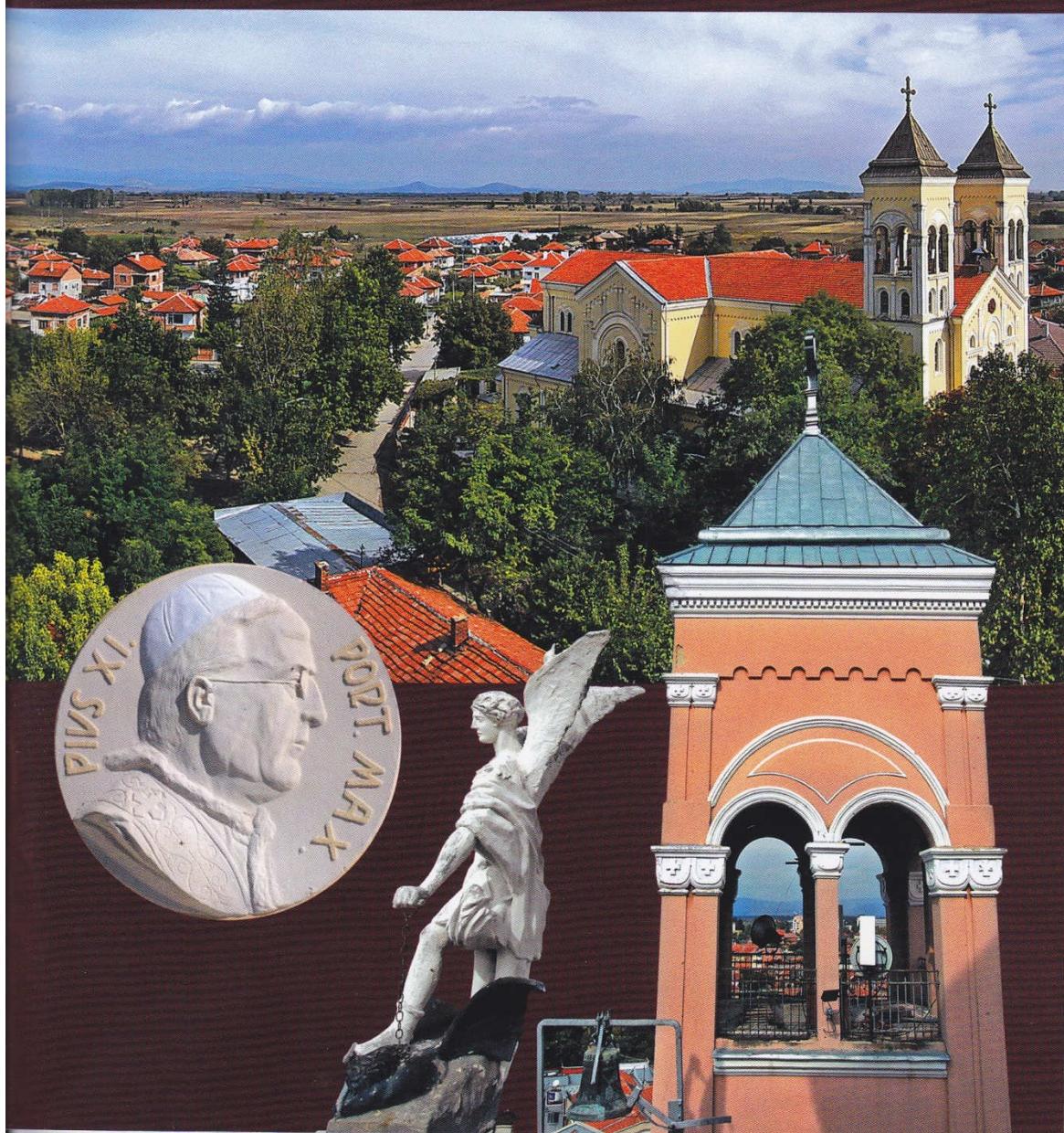
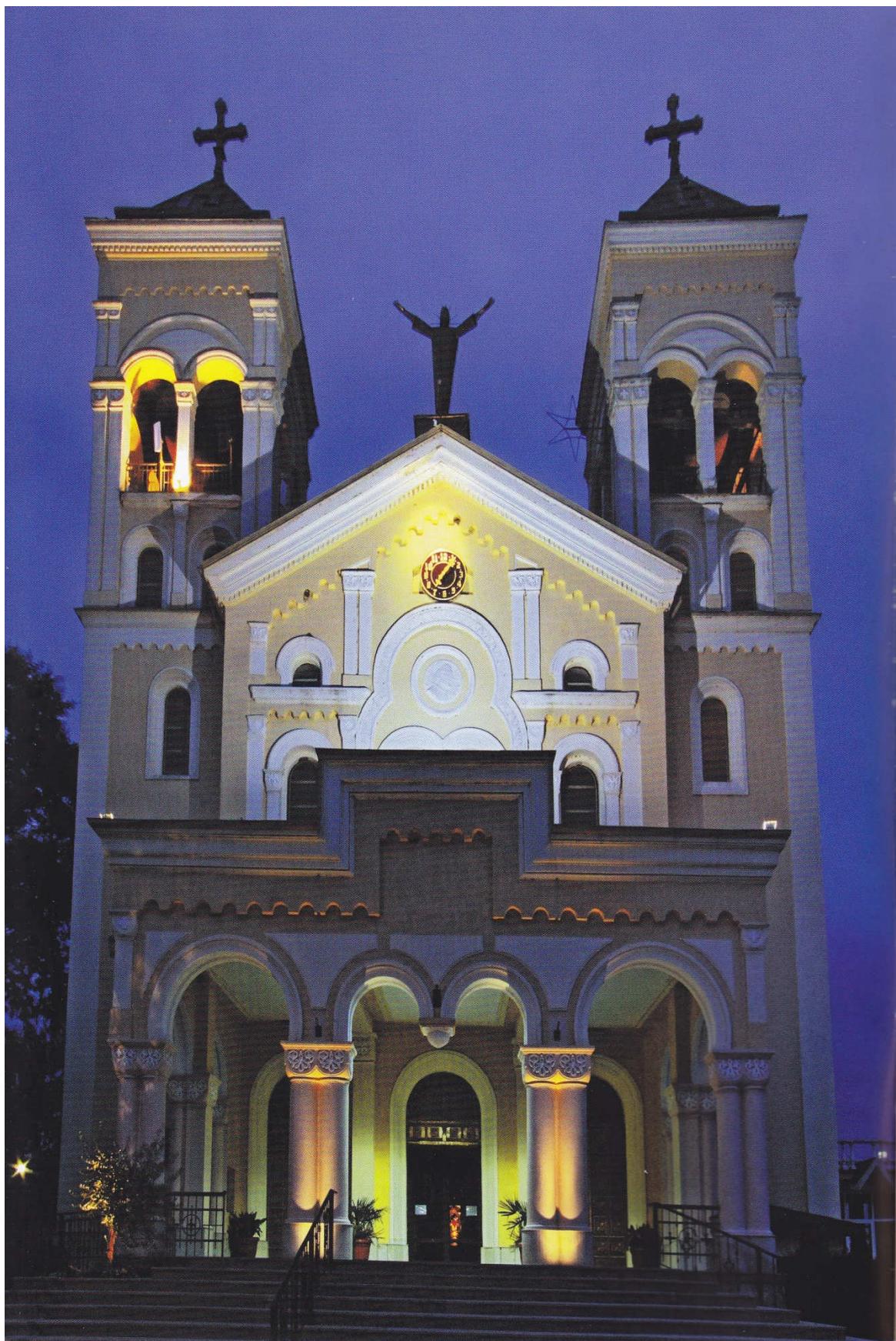

БОЖИДАР ДИМИТРОВ РАКОВСКИ

ИСТОРИЧЕСКИ ПЪТЕВОДИТЕЛ

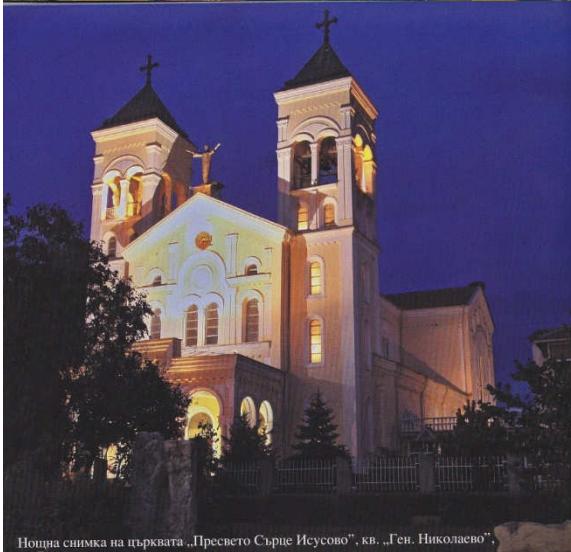
БОЖИДАР ДИМИТРОВ
РАКОВСКИ
ИСТОРИЧЕСКИ
ПЪТЕВОДИТЕЛ

ИЗДАВА "АКШАЕНА-2007"
С ЛЮБЕЗНОТО СЪДЕЙСТВИЕ НА

ОБЩИНА РАКОВСКИ
КМЕТ ИВАН АНТОНОВ
ГР. РАКОВСКИ, ПЛ."БЪЛГАРИЯ" 1 ·
ТЕЛ: 03151 2361, ФАКС: 03151 2361
e-mail:oa-rakovski@rakovski.bg
www.rakovski.bg

Въздушна снимка на град Раковски.

Нощна снимка на църквата „Пресвето Сърце Исусово“, кв. „Ген. Николаево“, гр. Раковски

Панорамен изглед към град Раковски

ПРЕДГОВОР

Град Раковски е разположен в западната част на Горнотракийската низина в сред плодородни равнинни земи, проснати на десетки километри по всички посоки. Градът се намира недалеч, само на 25 km от Пловдив – вторият по големина град в българските земи не само в съвремето, но и в античната и средновековната епоха. Този факт е играл, а и днес играе като положителна, така и отрицателна роля в развитието на Раковски. От една страна, осигурява по-добри възможности за образование и лечение на жителите на града, но, от друга, изсмука на население, привлечено от по-интензивния градски живот.

Огличните възможности, които предлага земята около Раковски, са привлечли население още в прантическите епохи. Една селищна могила, разположена непосредствено до града, показва чрез находките в нея, че първото селище на тази земя е възникнало в каменно-медиата епоха (VI хил. пр. Хр.). Жилищата не са били малки за времето си. Те са с правоъгълен план, дълги 8 m и широки 6 m, изградени от дърво с пръстени или дъсчени подове. Според откритите керамични съдове селището е съществувало няколко хилядолетия, и разбира се, периодично е опожарявано при инциденти или вражески нападения. Именно от руините, които просто са заравнявани и върху тях се е строяло отново, се е образувал огромният могилен насип.

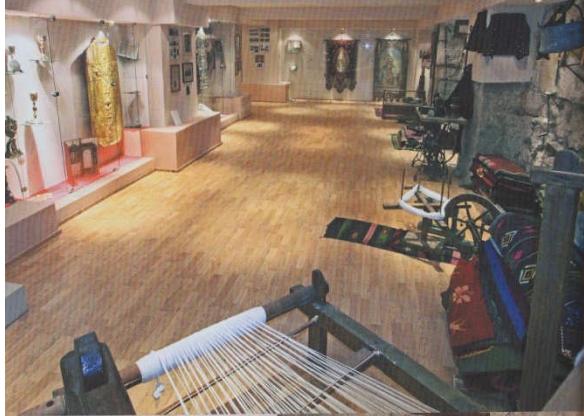

Статуя на мъртвия Христос и хорите ѝ от римската епоха.

Снимка на църквата „Пресвето Сърце Исусово“, кв. „Ген. Николаево“, гр. Раковски

Музейна сбирка, намиряща се в криптата на енорийски храм.

Експонат от музеената сбирка, намиряща се в криптата на енорийски храм

АНТИЧНОСТ

През античната епоха (VII в. пр. Хр.–VII в.) в региона на Раковски живее тракийското племе одриси. Одрисите заемат голяма част от Горнотракийската низина, Средногорието, Източните и Западните Родопи. Изградената от царете на одрисите голяма тракийска държава, обединяваща всички тракийски племена в земите на днешна България, съществува само 150 години (между началото на V до средата на IV в. пр. Хр.), но териториите в региона остават под контрола на Одиското царство, което като съюзник на римляните е включено без сражения в Римската империя, като по този начин одрисите се запазват като основно население до средата на III в. сл. Хр.

След това идва трагедията. Започват жестоки нападения на т. нар. варвари, които подлагат на грабеж и насилия населението. Пловдодрийният регион на Пловдив е опустошен още в 250 г. от германски племена.

Тук е необходимо да отбележим, че на територията на Раковски и община засега не са открити следи от значимо градско селище. Причината се корени във факта, че само на двадесетина километра още в VII в. върху естествено защитени хълмове възниква голямо градско селище с имената Евмолпия, Пулпудева, Филипопол, Пърдин, Пловдив. Поради възможностите, които пловдивските тепета (хълмове) дават за добра отбрана, тук във всички епохи се съсредоточават държавните усилия за изграждането и поддържането на голямо, добре укрепено градско селище.

През античната епоха (в одиската, в римската и в ранновизантийската) територията на гр. Раковски спада към т. нар. градска територия на Пловдив. В нея се разполагат огромните поземлени имения на тракийските и римските аристократи, живеещи във Филипопол. Това личи от богатите златни, сребърни, бронзови и керамични находки, открити в надгробните могили в селата около Раковски – Дуванли, Калояново...

ПАВЛИКЯНИТЕ

В средата на VII в. в Югоизточна Европа стават събития, които завинаги променят историческото ѝ развитие. През 632 г. на север от Дунав е създадена българската държава. През 680–681 г. след една тежка война с Византия тя откъства Мизия и установява южната си граница по билото на Стара планина и Средна гора. Горнотракийската низина изведнъж се превръща в гранична зона.

Изглежда, че поради оределото ѹ в предходните столетия вследствие на варварските нашествия населението Византия предприема сериозни мерки за укрепване на граничната зона. Тези мерки включват строителството на нови и възстановяването на стари крепости и заселване на обезлюдените райони.

Византийските хронисти разказват, че в 756 г. византийският император Константин V Копроним, готвейки се за офанзива срещу България, заселил в Тракия от Бургаския залив до Пазарджик значителни маси павликяни. И тъй като працедите на днешните жители на Раковски безусловно са потомци на тези заселници, добре е да изясним въпроса с върата и етническия произход на павликяните, заселили се в този регион.

Павликянството е една от многобройните ереси на християнството, появили се в първите векове от съществуването му. Павликинската ерес, както и повечето ереси, е дуалистична, т.е. проповядва, че във Вселената се борят две начала – Добро и Зло. Злото е създадо материалиния свят, включително държавата, властващите, богатите, официалната църква и затова с тях се води борба. Доброто естествено е създадо небесното царство, душевния свят, към който човек трябва да се стреми и да постигне в земния си живот.

При павликяните обаче, за разлика от много други ереси, има една особеност. За да се противопоставят на усилията на административните и църковните власти да ги върнат в „правата вяра“, те се организират във военни общности и бързо се превръщат в страховита военна сила. Затова византийските власти са принудени да се събрализват с тях и дори да изличат изгода от съществуването им. И тъй като павликянството се появява и развива основно в граничните арменски земи (днешна Армения и днешна Източна Турция), където макар и за кратко време павликяните създават и своя държава, те получават

статута на акрити (граничи). Границите са население главно от свободни селяни, които не плащат обичайните данъци, но защитават границите на Византийската империя от вражески набези.

Дали преселените в Горна Тракия павликянини са защитавали добре Византия между 756–812 г. няма сведения. Но при настъпението на хан Крум в Тракия от т.нар. Хамбарлийски надпис (декрет на хан Крум от 813 г.) става ясно, че ръководителите им (Леон, Вардан, Григорий и т.л.) минават на българска служба, и то като стратеги. Стратегите са военноадминистративни чинове с ранг заместник-областни управители. Тази висока степен на доверие е невъзможна, ако павликяните не бяха преминали още в началото на конфликта на българска страна.

И тук се поставя въпросът какви са били по народност преселените в Горна Тракия павликянини. Смята се, като се имаха предвид местата, от които идват, че са арменци, които са се претопили в забикализящите ги отвсякъде българи. Но изследванията на езиковеди показваха, че езикът на павликяните спада към най-старинните български говори. В имената им традиция има нищо арменско, открояват се само старинни български фамилни имена. Освен това практиката показва, че асимилацията е невъзможна за обособени от администрациия си статус и въра групи. А павликяните очевидно и в Средновековна България запазват статуса си на войнишко население. Именно с този статут и с тази ерес ги виждаме да живеят и действат до завладяването на България от турците в края на XIV в.

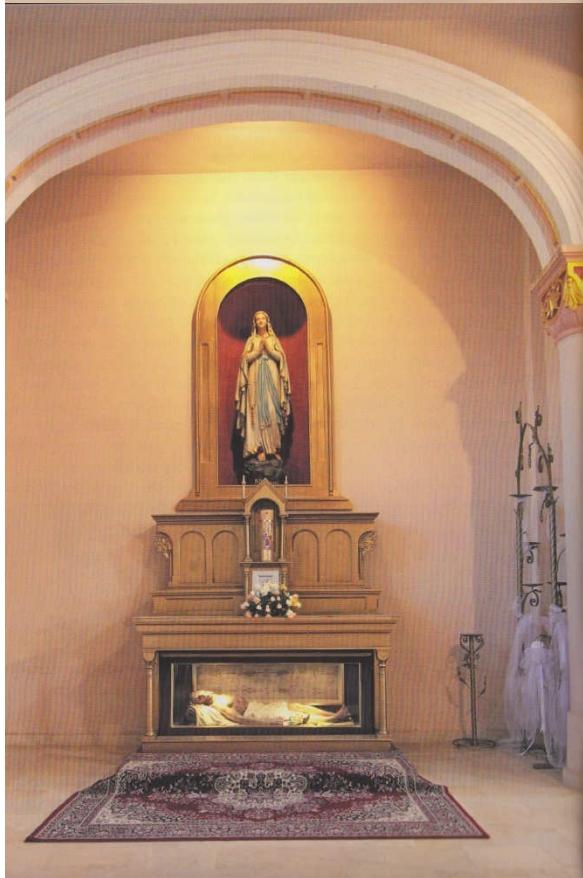
Загадката бе лесно разрешена, след като в последните десетилетия за учените станаха ясни прародината и движението на българите към Европа. Те не идват от Монголия и Алтай през северните степи на Евразия, а от Иран през Кавказ. При този път през II–III в. значителни маси българи остават в Армения, приемат в IV в. християнството, а по-късно и павликянската ерес. Те участват на страната на християните в знаменитата битка с Персия през 456 г. в защита на християнството, а ръководителите им са обявени за светци. Този факт очевидно е подвел император Константин Копроним при преселването на част от тези кавказки българи в Тракия. Смятат е вероятно, че, познавайки езика на дунавските българи, по-лесно ще вършат границите си работи, а върата, макар и с еретични отклонения, ще осигури лоялност към Константинопол. Народностите чувстващи обача очевидно са нацедели. Павликяните неведнъж демонстрирали привързаността си към

българската кауза. През XI в. вече в границите на Византия те се вдигат на мощно въстание – т. нар. въстание на Травъл. През 1206 г. приемат цар Калоян и му отврят вратите на Пловдив. В края на XIV в., когато е ясно, че Тракия ще бъде завладяна от турците, те почти изцяло се преселват, следвайки цар Иван Шишман, и се заселват в села около последната му столица Никопол.

Сведенията за историята на селищата конкретно върху територията на Раковски през средните векове са много малко. От имената на двете големи села (дн. квартали на града) Кальчи и Балтаджа (Саблево и Секирово в български превод) е ясно, че селата са формирани от военни части на павликяните, въоръжени с определен вид оръжие – саби, т.е. конницы; и пехотинци, въоръжени с бойни секири. Имало е такова разделение в средновековните армии. През XI в. император Алексей Комин изградил на тази територия градчето Неокастрон (Нова крепост), но други, по-късни сведения за този град няма. Очевидно селището не могло да претърпи прогресивно развитие и е било задушено от близкия Пловдив. Турските данъчни регистри от първите векове на турското владичество сочат, че в двете селища са останали само по няколко семейства. Останалите се изселили в Никополско.

Завинажане с дена от епопея „Пресвето Сърце Исусово“, кв. „Ген. Николаево“, град Раковски

КАТОЛИЦИ

Във втората половина на XVI в. католическата църква отчита, че голяма част от паството ѝ в Европа е силно намаляло вследствие на отпадането на значителни маси от населението на Германия, Франция, Англия и Скандинавските страни от юрисдикцията на Ватикана и преминаването им към протестантските църкви. На специални свикания т. нар. Тридентски събор е взето решение да се предприемат масирани акции по всички посоки и главно в „ин партibus инфициелум“ (страниците на навернищите) с цел да се покатоличат максимален бой „наверници“ в Европа, Азия, Африка, Америка.

Тази политика на активна мисионерска дейност ще превърне в следващите три века в световна християнска деноминация католицизма. Той ще излезе от Западна и Средна Европа и ще заеме изцяло Централна и Южна Америка. Ще образува многомилионни анклави в Азия, Африка и Източна Европа. Този процес ще засегне и двете села (Кальчи и Балтаджа), които в XX в. ще формират град Раковски.

Всичко започва в 1596 г., когато католическият мисионер Петър Солинят открива едно малко католическо гнездо в Северозападна България. Това е град Чипровци и околните три села. Той възстановява Софийската католическа епископия, станала през 1643 г. архиепископия. Изпраща няколко юноши от града в Рим на обучение в католически колежи. Един от тях – Илия Маринов – го наследява на епископската катедра.

Той издейства от Ватикана 6 стипендии годишно за млади българи-католици в Клеметинския колеж в Рим и в Илирийския колеж в Лорето (Италия). Тези млади българи (Петър Богдан, Петър Парчевич, Филип Станиславов, Стефан Кнежевич, Иван Лилов) ще разгърнат през следващите 5–6 десетилетия активна мисионерска и образователна дейност във възстановените католически епархии – Никополска, Марцианополска, Охридска и Скопска. С богатата си култура и широки международни връзки те ще поставят и въпросът за освобождението на България и възстановяването на българската държава.

В рамките на мисионерската им дейност през 1625–1645 г. те посвещават в католицизма постепенно павликяните и в Северна, и в Южна България. В Кальчи и Балтаджа павликяните в началото на този процес са само няколко семейства. Но точно през този период за-

почва интензивно преселение на семейства от селата в Северна България в пловдивските павликянски села. Причината за това преселение според историците се крие в негодите, които търни християнското население в Подунавието през XVII в., когато регионът се превърща в прифронтова зона при честите войни с Австрия и Влахия. Така или иначе бившите павликянски села в Пловдивско бързо стават изолирани католически острови в православното море, за сметка на въръщането след два века на изселените се в XIV в. павликяни. Мисионерската дейност била ощеествявана от завършили Илирийския колеж през 40-те години на XVII в. местен човек – Яков Божичовек, назначен за свещеник. Той успя да построи и първата църква. Това била паянта на хамбаровидна постройка, покрита със слама.

В 1688 г. католиците в Чипровско се вдигнали на въстание. След печалния му разгром оцелелите емигрирали във Влашко заедно с много павликяни от Северна България. Събитията не засегнали вече оформилата се българска католическа общност в региона на Раковски. Точно обратното, между последните десетилетия на XVII и края на XIX в. тя бележи значителен демографски ръст. На територията на съвременния Раковски се появяват още един село Алифакът (ди. Парчевич) и групи от нарасналото население на Кальчили и Балгаджа се заселват в околните села – Белозем, Борец, и в гр. Пловдив.

В следващите десетилетия католицизъмът става вяра на цялото население на селата, квартали на днешния град Раковски. Те ще я изповядват особено ревностно и през XVII–XIX в., а и до днес. Вярата е крепител на духа им през тежките последни векове на турското владичество. Но тя няма да ги откъсне от българския народ, а точно обратното – ще задържи българската им национална идентичност. В историята завинаги ще останат имената на свещеника на Кальчили Михаил Добромиров, загинал през 1737 г. като австриски разузнавач, както и на свещениците Павел Гайтанджиев и Петър Ковачев Царски – апостолически викарий, и двамата автори на сборници с дидактическа проза и поетични химни.

И още: Яко Яковски и Йосиф Арабаджийски, които полагат основите на просветното дело. Към родолюбивата дейност на българските католици трябва да прибавим и т. нар. павликянски преписки на „История славяно-българска“ от отец Паисий. Особено интересен е преписът на Павлент Късов Стоянов от 1846 г. Авторът на този

препис е вмъкнал в историята и свои прибавки, засягащи историята на павликяните, които той естествено смята за „братья бугари“. Заслуга за утвърждаване на католицизма имат и чужденците мисионери през XIX в. и преди всичко чехът отец Птачек, италианците Андреа Канова и отец Едоардо.

Католиците в Раковски, а и православните българи в общината и региона се гордят с още един исторически факт. В цялата им вече доста дълга история не са отбелзани случаи на религиозна нетърпимост и нетolerантност. Това, което се наблюдава вече близо 400 години, е взаимно уважение, сътрудничество, приятелство, споделение на успехи и беди. Доказателство за хилядите смесени бракове между млади католици и православни, и техните деца сами решават коя религия ще приемат. Примерът българи католици–православни разко контрастира със стигналите до безумни кръвоизливки отношения между вярващите католици, православни и мюсюлмани в бивша Юgosлавия не само в близкото минало.

Църква „Пресвето Сърце Исусово“, кв. „Ген. Николаево“, гр. Раковски

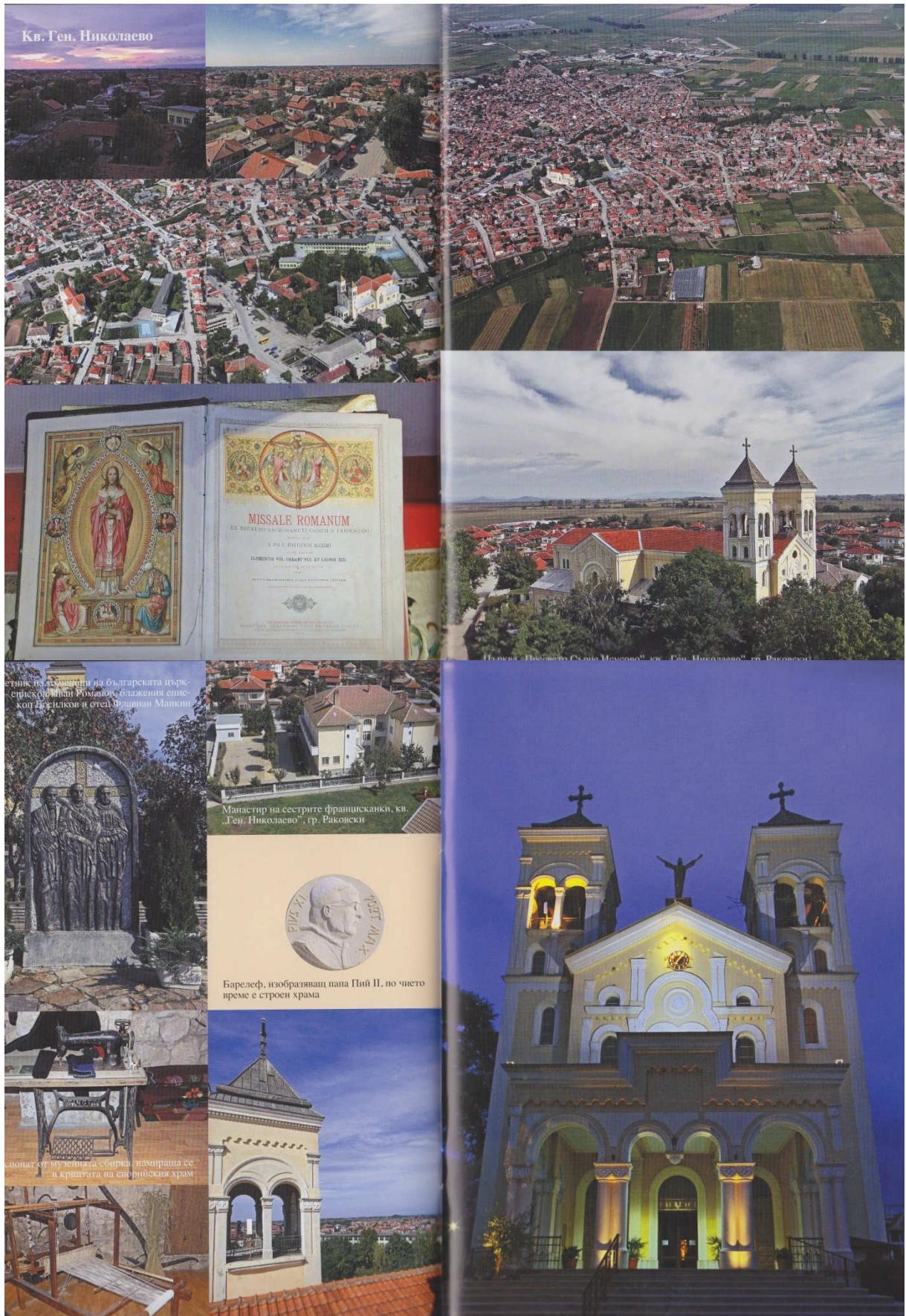
РАКОВСКИ ДНЕС

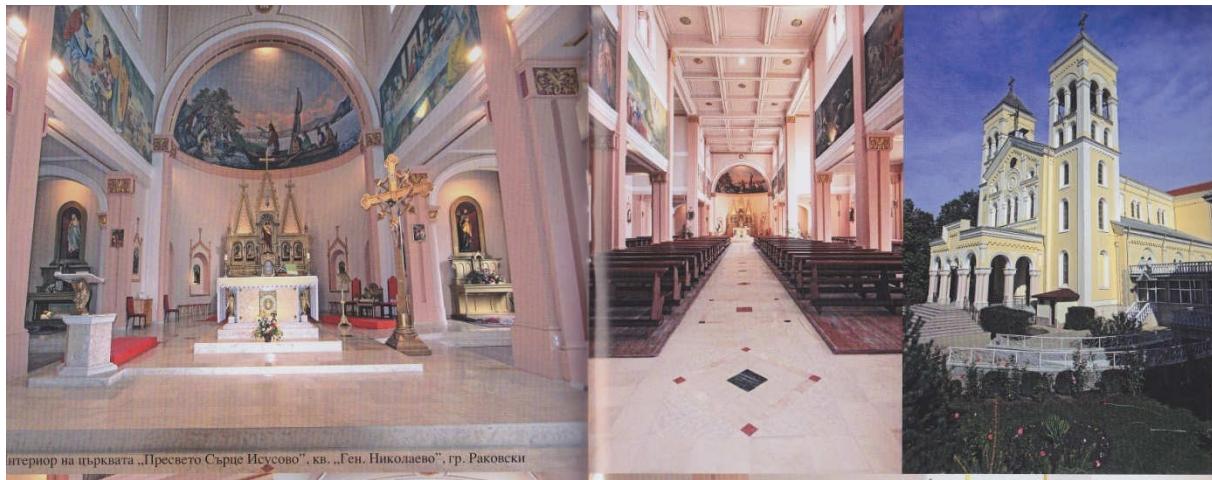
След възстановяването на българската държава през 1878 г. селата на Раковски се развиват като сериозни аграрни средища и продължават да увеличават населението и територията си, като почти се сливат. Това налага трите села Секирово, Парчевич и Генерал Николаево в 1964 г. да бъдат обявени за град, който получава името на големия български възрожденец и революционер Раковски. Освен със своя аграрен сектор градът, наброяващ днес 16 000 жители, може да похвали и с добре развита преработваща и шивашка индустрия.

Забележителни паметници на духовността са двете огромни католически кatedрали в кварталите Секирово и Генерал Николаево. Те се смятат за втората и третата по големина между католическите храмове на Балканите след катедралата в Загреб. Но в Хърватска настояват, че държавата им не е на Балкански полуостров. Това прави католическите храмове в Раковски първи и втори по големина на Балкански полуостров. Строени са по един план след големото Чирпанско земетресение през 1928 г., което разрушава старите храмове. Събрани са средства от местното население, дарители са българското царско семейство и Папството. Явно е имало съръннование чий храм да бъде по-голям, тъй като строителите на храма „Пресвето сърце Исусово“ надцали с една тухла сградата на одобрения проект и така надминали другия храм.

Градски парк с детска площадка, кв. „Ген. Николаево“, гр. Раковски

Стенопис „Молитвата в Гетсиманската градина”

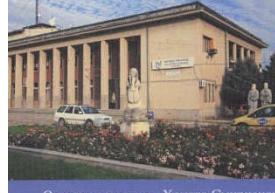
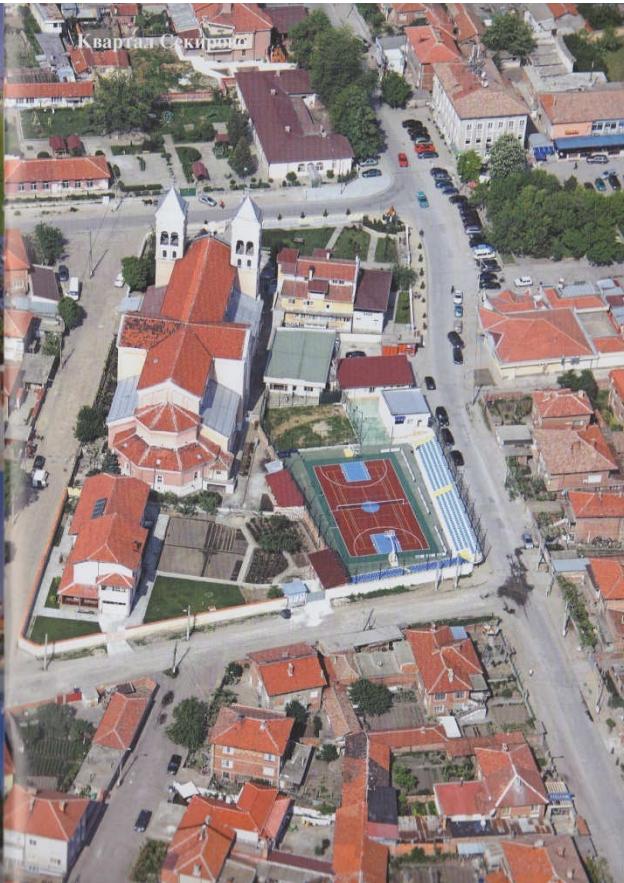
Стенопис „Влизането в Иерусалим”

Делодневна детска градина „Иглика“, кв.
„Ген. Николаево“, гр. Раковски

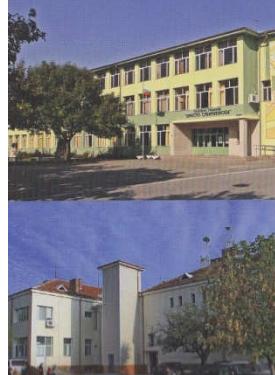
Основно училище „Христо Смирненски“, кв.
„Ген. Николаево“, гр. Раковски

Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, кв. „Ген. Николаево“, гр. Раковски

Целодневна детска градина „Първи юни“, кв.
„Секирово“, гр. Раковски

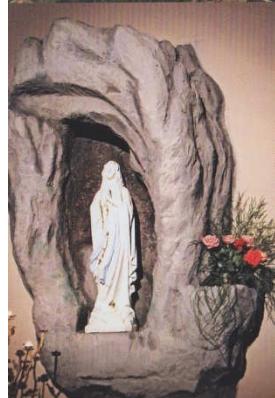
Основно училище „Христо Смирненски“, кв. „Секирово“, гр. Раковски

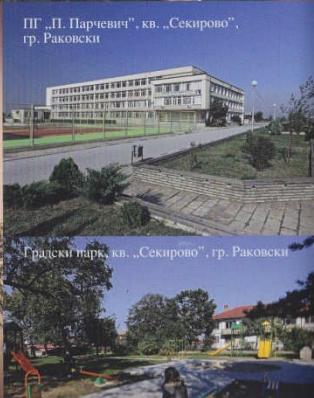
Търговски център „Оазис“ кв. „Секирово“, гр. Раковски

Търговски център „Секиро“ кв. „Секирово“, гр. Раковски

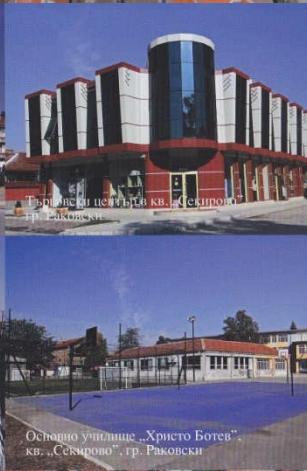
ПГ „П. Парчевич“, кв. „Секирово“, гр. Раковски

Градски парк, кв. „Секиро“, гр. Раковски

Многофункционална спортна площадка
„Градски арена“, кв. „Секиро“, гр. Раковски

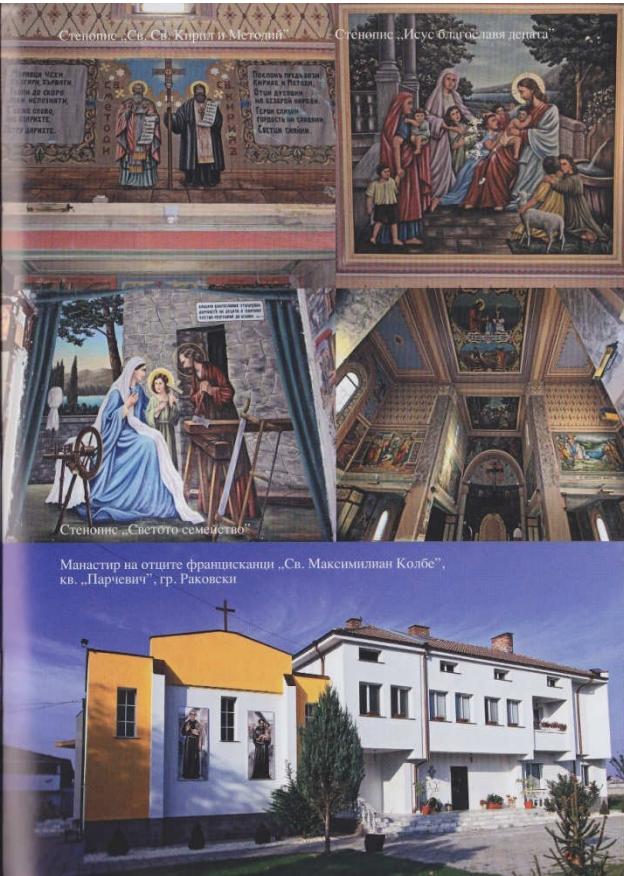
Основно училище „Христо Ботев“, кв. „Секиро“, гр. Раковски

Квартал Парчевич

Храм „Непорочно зачатие на Дева Мария“, кв. „Парчевич“, гр. Раковски

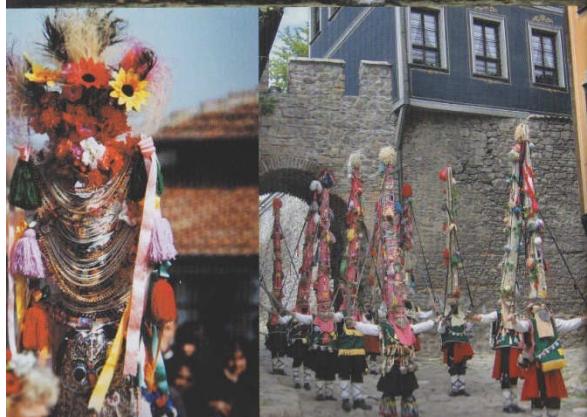
Манастир на отците францискани „Св. Максимилиан Колбē“, кв. „Парчевич“, гр. Раковски

Празници и спортни прояви

Традиционен празник на виното Трифон Зарезан и „Винария“, гр. Раковски

Традиционен празник на виното Трифон Зарезан и „Винария“, гр. Раковски

Село Шишманци

Основно училище „Христо Ботев“, село Шишманци, община Раковски

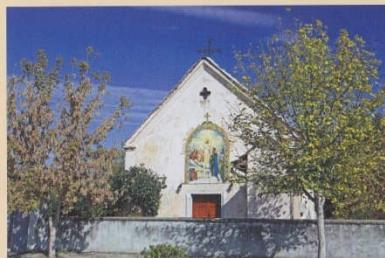
Народно читалище „Св. Св. Кирил и Методий“, село Шишманци, община Раковски

Менна карьера за добив на инертни материали, село Шишманци, община Раковски

Паметна плоча на загиналите за родината
1912-1913 г. от село Шишманци,
община Раковски

Храм „Успение на Пресвета Богородица“,
село Шишманци, община Раковски

Изглед към олтара на храма

Село Белозем

СОУ „Гео Милев”, село Белозем,
община Раковски

Църква „Св. Франциск от Асизи“, село Белозем, община Раковски

Енорийски дом

Медицински център „Света Елисавета”, село
Белозем, община Раковски

Вътрешен изглед на църквата „Св. Вмчк. Георги“ в село Езиково, област Разград

Парк в село Шишманци и специална наблюдателница, откъдето всеки може да обхване с поглед птичийият свят

ДОЗЕМ - ЕВРОПЕЙСКО СЕАО НА ШЪРКЕАИТ

» 1920 год. селото е наречено Герен (от турс.) – ради място създадо с киска превр., а днешното име възниква идва от заселници бели почви в района. Създадено от края време е известно с производството на кирпичи.

разходкот отрязък от орза, прокул се дори в Цариград. С добри качества се слави и млякот и нещо на този път по засолените беломезни ладии. Имашо оригиналност и традиционният костомански състав за причиня. Беломез са еще да е предположено от църквите място и да употребят.

Беломез и преместен през 2005 год. Беломез да получи престижната типка „Европейско село на година“¹⁹. От тогава по традиция всяка пролет се организира „Фестивал на Беломъзък“²⁰. Преди (днес) са организирани превърхови, лъгъръчни, пърчови, но днес да си приложат, да наподобят, споменати.

София - гнездо на великолепните дългари в района, но сега са признати да използват сградите в града. Това е феномент от ред на най-известните пръчкови колонии в Европа – голямък покрайна СОУ „Св. Йоан Рилски“.

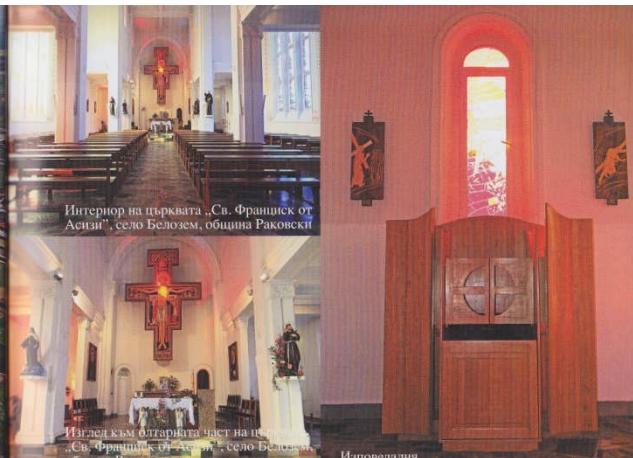
През 2009 г., на поклон на училището са заброени със забрана до истинско природно изобилие!

общийни туристически продукт на селото са допълната от две красави църкви – православната „Св. Георги Победоносец“ и по-късната „Св. Франциск“, в която през август всяка година са организирани Младежки християнски фестивал.

„Просвета“ с многост от динамични и културни събития на близкото и приятелство интересна етнографска сбирка, Белозем

Изложба „Просвета“ с много гостиници и хотели, как и във външните зони на изложбата и като селото с най-много художници, свидетелство за което е постоянната експозиция на живопис, съхранявана в читалищата. Интересни и подходящи места за отмора на природолюбителите предлагат вълнените зони около селото „Дамзик“ в близост до р. Марица, приточваща интересен езодоломпен водопад и растението

одлични учителски, преподавателски и научни кадри, известни със благото им събирано-образование и добри споделения за рабите.

Интериор на църквата „Св. Франциск от Асици”, село Белозем, община Раковски

Изглед към олтарната част на църквата „Св. Фрачиск от Асизи“, село Белово, община Раковски

Изповедалня

Село Болярино

Народно читалище „Христо Ботев“, село Болярино, община Раковски

Библиотека в Народно читалище „Христо Ботев”, село Болярино

Автентични документи, удостоверяващи имотни сделки между турци и болярии

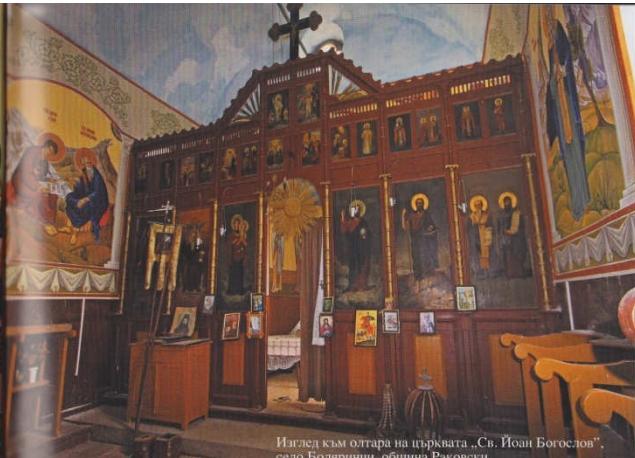
Части от етнографска сбирка „Задълка на мома и ерген до селския плет”, село Болярино, община Раковски

Музейни експонати от етнографска сбирка в Народно читалище „Христо Ботев”, село Болярино, община Раковски

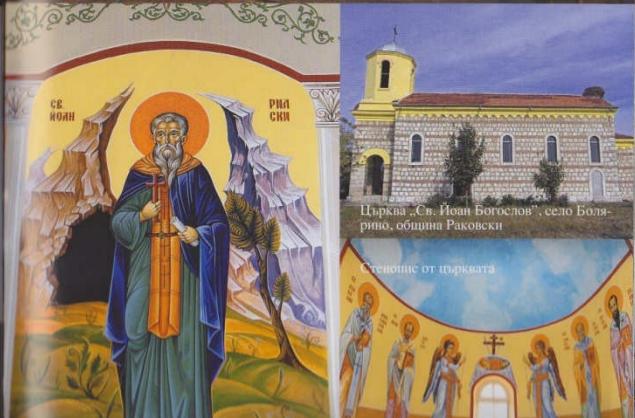

Изглед към олтара на църквата „Св. Иоан Богослов”, село Болярино, община Раковски

Обичала и предмети от етнографската сбирка в читалище „Христо Ботев”, село Болярино, община Раковски

Маса за хранене „Паралия”

Църква „Св. Иоан Богослов”, село Болярино, община Раковски

Стенопис от църквата

Момино село

Народно читалище „Петко Манджисев”, село Момино село, община Раковски

Изглед към олтара на църквата „Св. Георги Победоносец”, село Момино село, община Раковски

Паметен летопис с имената на дарителите на църквата

ОБЩИНА РАКОВСКИ

